

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS ŽEMĖS GELMIŲ ĮSTATYMO NR. I-1034 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR.
XIII-2481 16 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-4508“
PROJEKTO
(TAP NR. 20-1831; TAIS NR. 20-14088)**

2020-10-27 Nr. NV-2915

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

2. Projekto tikslas – pateikti Seimui Vyriausybės išvada – nepritarti Seimo narių V. Rinkevičiaus ir P. Nevulio pateiktam Istatymo projektui, kuriuo siūloma pakeisti Žemės gelmių įstatymo pakeitimo įstatymo nuostatas siekiant padidinti asmenims namų ūkio reikmėms arba nekomercinei ūkinei veiklai vykdyti be leidimo išgaunamo gėlo požeminio vandens per parą kiekį iki 50 m³ (vietoj šiuo metu galiojančios 10 m³ per parą ribos).

3. Dabartinė situacija:

- pagal nuo 2020 m. liepos 1 d. įsigaliojusio Žemės gelmių įstatymo nuostatas, leidimo naudoti žemės gelmių išteklius ar žemės gelmių ertmes nereikalaujama norint naudoti gėlą požeminį vandenį šeimos, namų ūkio reikmėms arba nekomercinei ūkinei veiklai vykdyti išgaunant iš požeminio vandens vandenvietės, kurioje yra vienas gręžinys arba keli gręžiniai, mažiau kaip 10 m³ gėlo požeminio vandens per parą, skaičiuojant metinį vidurkį;
- požeminio vandens išgavimo, kada reikalingas leidimas, ir vandens apsirūpinimo, kada apsirūpinimas laikomas viešuoju vandens tiekimu, tarpusavyje susiję kriterijai nustatyti vadovaujantis Bendrosios vandens politikos ir Geriamojo vandens direktyvų nuostatomis;
- pagal Žemės gelmių įstatymo 16 str. 1 d., leidimai naudoti žemės gelmių išteklius ar žemės gelmių ertmes išduodami fiziniams ir juridiniams asmenims arba šių asmenų grupėms, veikiantiems pagal jungtinės veiklos sutartis, norintiems naudoti žemės gelmių išteklius ir (ar) žemės gelmių ertmes;
- Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 24 str. nustatyta: „<...> geriamojo vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas, išskyrus paviršinių nuotekų tvarkymą ir nuotekų tvarkymą, yra licencijuojamas“. Todėl asmenims, tiekiantiems geriamąjį vandenį, kai per parą išgaunama 10 m³ ir daugiau požeminio vandens, reikia ne tik Lietuvos geologijos tarnybos leidimo, bet ir Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos išduodamos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencijos (dviejų skirtingų dokumentų).

4. Projekto esmė – siūloma nepritarti Įstatymo projektui dėl šių priežasčių:

- būtų įtvirtinamas net 5 kartus didesnis be leidimo išgaunamo gėlo požeminio vandens kiekis. Siūlomu reguliavimu tokia išimtis, leidžianti naudoti gėlą požeminį vandenį be leidimo, būtų suteikiama asmeniui šeimos namų ūkio reikmėms arba nekomercinei ūkinei veiklai vykdyti, o ne pagal jungtinės veiklos sutartis veikiančioms asmenų grupėms;
- Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 3 str. 19 d. nustatyta, kad individualiai išgautas geriamasis vanduo negali būti skiriamas viešosioms geriamojo vandens tiekimo paslaugoms teikti. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslauga yra viešoji

paslauga, kurios teikimo užtikrinimas šiuo įstatymu pavestas savivaldybei, kad viešosiomis paslaugomis galėtų naudotis savivaldybės gyventojai, todėl savivaldybės, vykdydamos priskirtas funkcijas šioje srityje, paveda savo kontroliuojamoms įmonėms teikti šias paslaugas;

- geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra nuosavybės teise turi priklausyti savivaldybei arba šios savivaldybės kontroliuojamai įmonei (viešiesiems vandens tiekėjams), kuri privalo naudoti ir prižiūrėti nuosavybės teise ar kitaip teisėtai valdomą ir (ar) naudojamą šią infrastruktūrą ir bešeimininkę infrastruktūrą;

- kai per parą išgaunama 10 m³ ar daugiau požeminio vandens, tuomet požeminio vandens išteklius galima naudoti gavus leidimą, be to, norint vykdyti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugą, reikia turėti licenciją, kurios išdavimo tikslas – užtikrinti, kad teikiamos paslaugos atitiktų paslaugų kokybės (techniniu požiūriu), kokybės higienos požiūriu ir aplinkosaugos reikalavimus. Gyvenamųjų namų bendrijos ar kito asmens valdoma ir naudojama geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra turi būti perduodama arba išperkama savivaldybės arba jos kontroliuojamos vandens tiekimo įmonės nuosavybėn;

- siūlomas teisinis reglamentavimas atleistų nuo mokesčio už valstybinius gamtos išteklius geriamojo vandens vartotojus, kurie per parą išgautų iki 50 m³ požeminio vandens išteklių (kurie pagal galiojantį reglamentavimą turėtų būti traktuojami kaip viešosios paslaugos gavėjai), kai kiti asmenys, gaunantys viešąją paslaugą, šį mokestį moka nuo pirmo išnaudoto kubinio metro, nes jis įskaičiuojamas į geriamojo vandens tiekimo paslaugų tarifą. Toks teisinis reguliavimas prieštarautų Bendrajai vandens politikos direktyvai ir neišspręstų kaimo bendruomenių aprūpinimo kokybišku ir saugiu geriamuoju vandeniu problemos.

5. Derinimas – Projektas suderintas darbo tvarka su Teisingumo, Sveikatos bei Ekonomikos ir inovacijų ministerijomis. Suderinta be pastabų su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba. Finansų ministerija ir Valstybinė energetikos reguliavimo taryba išvadų nepateikė per nustatytą derinimo terminą. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė tikslinamojo pobūdžio pastabas bei pasiūlymus.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis – Projektas tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Vėluojama pateikti Vyriausybės išvadą Seimui 18 savaitių.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje (B dalyje), prieš tai aptarus tarpinstituciniame pasitarime, iki kurio rengėjai įvertins Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2020 m. spalio 26 d. išvadoje Nr. NV-2904 pateiktas pastabas.

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +370 706 63722, el. p. vaidas.talacka@lr.lt